

ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਾਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟਣ ਲਈ ਸਿਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ **Gurmat does not teach us for closing the eyes**

ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਤੇ ਰਵਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਧਰਮ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਧਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਅੰਦਰੋਂ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਧਰਮ ਬਾਹਰੀ ਕਰਮ ਕਾਂਢ ਤੇ ਵਿਖਾਵਾ ਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜੇਹਾ ਧਰਮ ਇਕ ਪਾਖੰਡ ਬਣ ਕੇ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੁਣਨ, ਸਮਝਣ ਤੇ ਵੀਚਾਰਨ ਲਈ ਸਿਖਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਅਸੀਂ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਭੰਬਲ ਭੂਸਿਆਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਵਲ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਇਹ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟਣ ਤੇ ਨੱਕ ਫੜਨ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਜੇਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਉੱਚੇ ਆਚਰਨ ਦਾ ਇਹ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਜਗਤ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਪਵਿਤਰ ਹਿਰਦੇ ਵੀ ਗੰਦੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਗਤ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਡੁੱਬਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਗਤ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਾਮੁ ਸਿਮਰਨਾ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਹੈ। ਜੇਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਖਾਂ ਤਾਂ ਮੀਟਦੇ ਹਨ, ਨੱਕ ਵੀ ਫੜਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਲੋਕ ਇਸ ਜਗਤ ਨੂੰ ਭੁਲੇਖਿਆਂ ਵਿਚ ਲਾ ਕੇ ਠੱਗਣ ਲਈ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਭਗਤੀ ਨਹੀਂ, ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕੋਈ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਧਾਰਮਿਕ ਕੰਮ ਹੈ।

ਕਲ ਮਹਿ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਸਾਰੁ ॥ ਅਖੀ ਤ ਮੀਟਹਿ ਨਾਕ ਪਕੜਹਿ ਠਗਣ ਕਉ ਸੰਸਾਰੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ (੬੬੨-੬੬੩)

ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਉਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਇਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਜੇਹਾ ਮਨੁੱਖ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਭਗਤ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਦਰ ਤੇ ਕਬੂਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਆ ਵੱਸਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਚਿੱਤ ਜੋੜ ਕੇ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਸੁਰਤਿ ਜੋੜ ਕੇ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਇਨ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਐਸਾ ਸਮਰਥ ਹੈ, ਕਿ ਉਸ ਪਾਸੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਦੱਸੀ ਹੋਈ ਸੇਵਾ ਵੀ ਫਲ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਹੜੇ ਮਨੁੱਖ ਮਾਇਆ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਮਨ ਦੀਆਂ ਵਾਸਨਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਖਾਤਰ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਆਪਣਾ ਮਨੁੱਖਾ ਜੀਵਨ ਵਿਅਰਥ ਗਵਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਉੱਤੇ ਸਰਧਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਜਸ ਗਾਇਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਕਬੂਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜੇਹਾ ਮਨੁੱਖ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਆਦਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਜੇਹੜੇ ਫਰੇਬੀ ਮਨੁੱਖ, ਗੁਰੂ ਉਤੇ ਨਿਸਚਾ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਝੂਠ ਮੂਠ ਹੀ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟਦੇ ਹਨ, ਸਮਾਧੀ ਲਾਈ ਬੈਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਆਪਣੀ ਉੱਚਤਾ ਬਾਰੇ ਝੂਠਾ ਅਹੰਕਾਰ ਇਕ ਦਿਨ ਆਖਰ ਲਹਿ ਜਾਇਗਾ।

ਜਿਸ ਨੇ ਪਰਤੀਤਿ ਹੋਵੈ ਤਿਸ ਕਾ ਗਾਵਿਆ ਬਾਇ ਪਵੈ ਸੋ ਪਾਵੈ ਦਰਗਹ ਮਾਨੁ ॥ ਜੋ ਬਿਨੁ ਪਰਤੀਤੀ ਕਪਟੀ ਕੂੜੀ ਕੂੜੀ ਅਖੀ ਮੀਟਦੇ
ਉਨ ਕਾ ਉਤਰਿ ਜਾਇਗਾ ਝੂਠੁ ਗੁਮਾਨੁ ॥ ੩ ॥ (੨੩੪)

ਤੂੰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸਵੱਯੇ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜੇਹੀ ਸਿਖਿਆ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ, ਕੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ ਬਗਲੇ ਵਾਲੀ ਸਮਾਧੀ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠਾ ਰਹੇ, ਅਜੇਹੀ ਸਮਾਧੀ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਸੱਤਾਂ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਤੇ ਤੀਰਥਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਇਸ ਲੋਕ ਦਾ ਸੁਖ ਤੇ ਅਤੇ ਪਰਲੋਕ ਦਾ ਸੁਖ, ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਗਵਾ ਲਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਾਮੁ ਤਾਂ ਚੇਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਹੁਕਮੁ ਤੇ ਰਜਾ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਪਛਾਨਿਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ। ਜੇਕਰ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸੰਗ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਐਵੇ ਬੈਠ ਕੇ ਹੀ ਗਵਾ ਦਿੱਤੀ, ਤਾਂ ਅਜੇਹੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਸਵੱਯੇ ਵਿਚ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਸਚਾਈ ਬਾਰੇ ਇਹੀ ਸਮਝਾਂਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣੋ ਤੇ ਆਪਣੇ ਪੱਲੇ ਬੰਨ ਲਉ, ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਪਾਇਆ ਹੈ।

ਤੂੰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸਵੱਯੇ ॥ ਕਹਾ ਭਯੋ ਜੋ ਦੋਉ ਲੋਚਨ ਮੁੰਦ ਕੈ ਬੈਠਿ ਰੋਹਓ ਬਕ ਧਿਆਨ ਲਗਾਇਓ ॥ ਨੂਤ ਫਿਰਿਓ ਲੀਏ ਸਾਤ ਸਮੁੰਦ੍ਰਿਨਿ
ਲੋਕ ਗਯੋ ਪਰਲੋਕ ਗਵਾਇਓ ॥ ਬਾਸ ਕੀਓ ਬਿਖਿਆਨ ਸੋ ਬੈਠ ਕੈ ਐਸੇ ਹੀ ਐਸੇ ਸੁ ਬੈਸ ਬਿਤਾਇਓ ॥ ਸਾਰੁ ਕਹੋ ਸੁਨ ਲੇਹੁ ਸਭੈ
ਜਿਨ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀਓ ਤਿਨ ਹੀ ਪ੍ਰਭ ਪਾਇਓ ॥੯॥

ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪਾਂਧੀ, ਰਾਹੀ ਨੂੰ ਰਾਹ ਤਾਂ ਪੁਛਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਰਸਤੇ ਤੇ ਚਲਦਾ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਦਰ ਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਹਕੀਮ ਨੂੰ ਦਵਾਈ ਤੇ ਇਲਾਜ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਪੁਛ ਲਈਏ, ਪਰ ਉਸ ਦਵਾਈ ਨੂੰ ਸੰਜਮ ਤੇ ਪਰਹੇਜ ਨਾਲ ਨਾ ਖਾਈਏ, ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਰੋਗ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੂਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਸਰੀਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੰਦਰੁਸਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਸੁਹਾਗਨ ਨੂੰ ਸੁਹਾਗ ਨਾਲ ਰਾਜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਰਹਿਣ ਲਈ ਤੇ ਸੁਖ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਲਈ ਚੱਜ ਆਚਾਰ ਤੇ ਵਿਹਾਰ ਤਾਂ ਪੁਛ ਲਈਏ, ਪਰ ਕਰਮ ਤੇ ਕਰਤੂਤਾਂ ਇਕ ਦੁਹਾਗਨ ਵਾਲੀਆਂ ਹੀ ਕਰੀਏ, ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਬਿਭਚਾਰ ਵਾਲੀ ਭਾਵਨਾ ਰੱਖਈਏ, ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ ਖਾਲੀ ਗਾਇਨ ਕਰਨ ਨਾਲ

ਜਾਂ ਸੁਣਨ ਨਾਲ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤਕ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾ ਕੇ ਕਮਾਈ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਪੁਛਤ ਪਥਕਿ, ਤਿਹ ਮਾਰਗ ਨ ਧਾਰੈ ਪਗਿ॥ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੈ ਦੇਸ, ਕੈਸੇ ਬਾਤਨੁ ਕੇ ਜਾਈਐ ॥ ਪੁਛਤ ਹੈ ਬੈਦ, ਖਾਤ ਅਉਖਦ ਨ ਸੰਜਮ ਸੈ, ਕੈਸੇ ਮਿਟੈ ਰੋਗ, ਸੁਖ ਸਹਜ ਸਮਾਈਐ ॥ ਪੁਛਤ ਸੁਹਾਗਨ, ਕਰਮ ਹੈ ਦੁਹਾਗਨਿ ਕੈ, ਰਿਦੈ ਬਿਬਿਚਾਰ, ਕਤ ਸਿਹਜਾ ਬੁਲਾਈਐ ॥ ਗਾਏ ਸੁਨੇ ਆਖੇ ਮੀਚੈ, ਪਾਈਐ ਨ ਪਰਮਪਦ॥ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸੁ, ਗਹਿ ਜਉ ਲਉ, ਨ ਕਮਾਈਐ ॥੪੩੯॥ (ਕਬਿਤ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ, ਹੇ ਮੇਰੀਓ ਅੱਖੀਓ! ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੀ ਜੋਤਿ ਟਿਕਾਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਤੁਸੀ ਵੇਖਣ ਜੋਗੀਆਂ ਹੋ ਸਕੀਆਂ ਹੋ, ਇਸ ਲਈ ਜਿੱਧਰ ਵੀ ਤੱਕੋ, ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਹੀ ਦੀਦਾਰ ਕਰੋ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਗ਼ੈਰ ਨਾ ਦਿੱਸੇ, ਆਪਣੀ ਨਿਗਾਹ ਨਾਲ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਵਸਦਾ ਵੇਖੋ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਜੋ ਤੁਸੀ ਵੇਖ ਰਹੀਆਂ ਹੋ, ਇਹ ਸਭ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਹੀ ਰੂਪ ਹੈ, ਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਹੀ ਰੂਪ ਦਿੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਪਈ ਹੈ, ਹੁਣ ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਚਾਰੇ ਚੁਫੇਰੇ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਹਰ ਥਾਂ ਇਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੀ ਦਿੱਸਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸਮਝਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ, ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਅੱਖੀਆਂ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅੰਨ੍ਹੀਆਂ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਮਿਲਿਆ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰੋਸ਼ਨੀ ਆਈ, ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਥਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਰੂਪ ਦਿੱਸਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਆਤਮਿਕ ਦੀਦਾਰ ਹੀ ਅਸਲੀ ਆਨੰਦ ਦਾ ਮੂਲ ਹੈ।

ਏ ਨੇਤ੍ਰਹੁ ਮੇਰਿਹੋ ਹਰਿ ਤੁਮ ਮਹਿ ਜੋਤਿ ਧਰੀ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਦੇਖਹੁ ਕੋਈ ॥ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਦੇਖਹੁ ਕੋਈ ਨਦਰੀ ਹਰਿ ਨਿਹਾਲਿਆ ॥ ਏਹੁ ਵਿਸੁ ਸੰਸਾਰੁ ਤੁਮ ਦੇਖਦੇ ਏਹੁ ਹਰਿ ਕਾ ਰੂਪੁ ਹੈ ਹਰਿ ਰੂਪੁ ਨਦਰੀ ਆਇਆ ॥ ਗੁਰ ਪਰਸਾਦੀ ਬੁਝਿਆ ਜਾ ਵੇਖਾ ਹਰਿ ਇਕੁ ਹੈ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਈ ॥ ਕਰੈ ਨਾਨਕੁ ਏਹਿ ਨੇਤ੍ਰੁ ਅੰਧ ਸੇ ਸਤਿਗੁਰਿ ਮਿਲਿਐ ਦਿਬ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਹੋਈ ॥੩੬॥ (੯੨੨)

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸਮਝਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ, ਹੇ ਗੁਰੂ! ਤੇਰਾ ਦਰਸਨ ਕਰ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ! ਤੇਰੀ ਪੂਰਨ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਏ ਤੇ, ਮੈਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮਿਲ ਜਾਵੇ। ਮੇਰੀ ਇਹ ਅਰਜ਼ੋਈ ਸੁਣ, ਗੁਰੂ ਦੁਆਰਾ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸੇਵਕ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਬਖਸ਼। ਸਭ ਦਾਤਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ! ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਰਨ ਵਿਚ ਰੱਖ। ਸਬਦ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵਿਰਲੇ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਡੂੰਘੀ ਸਾਂਝ ਪਾਈ ਹੈ। ਹੇ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ! ਮੇਰੀ ਅਰਜ਼ੋਈ ਸੁਣ ਤੇ ਮੇਰੇ ਤੇ ਮੇਹਰ ਕਰ ਤਾਂ ਜੋ ਤੇਰੇ ਸੋਹਣੇ ਚਰਨ ਮੇਰੇ ਚਿੱਤ ਅੰਦਰ ਵੱਸ ਜਾਣ। ਸਭ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਤੇ ਪੂਰਨ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ, ਤੇਰਾ ਸੇਵਕ ਨਾਨਕ ਤੇਰੇ ਦਰ ਤੇ ਇਕ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਉਪਰ ਕਿਰਪਾ ਕਰ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਨਾ ਭੁੱਲ।

ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ੫ ॥ ਦਰਸਨੁ ਦੇਖਿ ਜੀਵਾ ਗੁਰ ਤੇਰਾ ॥ ਪੂਰਨ ਕਰਮੁ ਹੋਇ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰਾ ॥੧॥ ਇਹ ਬੇਨੰਤੀ ਸੁਣਿ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ ॥ ਦੇਹਿ ਨਾਮੁ ਕਰਿ ਅਪਣੇ ਚੇਰੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ ਅਪਣੀ ਸਰਣਿ ਰਾਖੁ ਪ੍ਰਭ ਦਾਤੇ ॥ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਕਿਨੈ ਵਿਰਲੈ ਜਾਤੇ ॥੨॥ ਸੁਨਹੁ ਬਿਨਉ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ ਮੀਤਾ ॥ ਚਰਣ ਕਮਲ ਵਸਹਿ ਮੇਰੇ ਚੀਤਾ ॥੩॥ ਨਾਨਕੁ ਏਕ ਕਰੈ ਅਰਦਾਸਿ ॥ ਵਿਸਰੁ ਨਾਹੀ ਪੂਰਨ ਗੁਣਤਾਸਿ ॥੪॥੧੮॥੨੪॥ (੨੪੨)

ਦਰਸਨੁ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਨੂੰ ਅਖੀਰ ਤੇ ਔਕੜ ਹੈ, “ਦਰਸਨੁ ਦੇਖਿ ਜੀਵਾ ਗੁਰ ਤੇਰਾ ॥”, ਭਾਵ ਇਕ ਵਚਨ ਹੈ। ਇਥੇ ਸਬਦ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਇਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਦਰਸਨੁ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਹਾਉ ਦੀ ਪੰਗਤੀ ਵਿਚ ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮੂਲ ਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਹੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਕਿ “ਇਹ ਬੇਨੰਤੀ ਸੁਣਿ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ ॥ ਦੇਹਿ ਨਾਮੁ ਕਰਿ ਅਪਣੇ ਚੇਰੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥” ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ, ਹੇ ਮੇਰੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਮੇਰੀ ਇਹ ਅਰਜ਼ੋਈ ਸੁਣ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਰਾਹੀਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸੇਵਕ ਬਣਾ ਕੇ, ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਬਖਸ਼।

ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮੁ ਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਕਿ, ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, ਵਾਰ ਵਾਰ, “ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ” ਕਰੀ ਜਾਣਾ ਨਾਮੁ ਹੈ। ਅਜੇਹਾ ਕਰਨਾ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਮਾਰਗ ਤਿਆਗ ਕੇ ਹੋਰਨਾ ਮੱਤਾ ਵਲ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਜੇਤਾ ਕੀਤਾ ਤੇਤਾ ਨਾਉ ॥ ਵਿਣੁ ਨਾਵੈ ਨਾਹੀ ਕੇ ਥਾਉ ॥

ਸਤਸੰਗਤਿ ਕੈਸੀ ਜਾਣੀਐ ॥ ਜਿਥੈ ਏਕੋ ਨਾਮੁ ਵਖਾਣੀਐ ॥ ਏਕੋ ਨਾਮੁ ਹੁਕਮੁ ਹੈ ਨਾਨਕ ਸਤਿਗੁਰਿ ਦੀਆ ਬੁਝਾਇ ਜੀਉ ॥੫॥ (੨੨)

ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਰਮਿਆ ਹੋਇਆ ਵੇਖਣਾ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਉਸ ਦਾ ਸਰਗੁਣ ਰੂਪ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਾਮੁ ਵੀ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਹੁਕਮੁ ਵੀ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਾਮੁ ਸਬੰਧੀ ਵਿਸਥਾਰ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜੀ:

“ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਨਾਮੁ”

<http://www.geocities.ws/sarbjitsingh/BookGuruGranthSahibAndNaam.pdf>

<http://www.sikhmarg.com/pdf-files/sggs-naam.pdf>

<http://www.singhsabhanacanda.com/wp-content/uploads/2017/09/Book-Guru-Granth-Sahib-and-Naam-20170901-1.pdf>,

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਮੂਢਲਾ ਸਿਧਾਂਤ (Basic Principle of Sikhism) ਤਾਂ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪੌੜੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਮਝਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਕਿ ਜੇ ਕਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਪਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਜੇ ਕਿ ਧਰ ਤੋਂ ਹੀ ਜੀਵ ਦੇ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਹੁਕਮਿ ਰਜਾਈ ਚਲਣਾ ਨਾਨਕ ਲਿਖਿਆ ਨਾਲਿ ॥੧॥ (੧)

ਜੇ ਕਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੀਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਮੁ ਜਪਣ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ, ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾਂ, ਸੁਣਨਾਂ, ਸਮਝਣਾਂ, ਵਿਚਾਰਨਾਂ ਤੇ ਅਮਲੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਅਪਨਾਉਣਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਸੇਵਕ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸੁਤਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜਾਗਦਾ, ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਖਾਣਾ ਖਾਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮਸ਼ੀਨ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ, ਹਰ ਸਮੇਂ ਦਿਨ ਰਾਤ ਲਗਾਤਾਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਮਨ ਬਣਾ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਏ ਤਾਂ ਬੜੇ ਸਹਿਜ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਸੁੱਤੇ ਹੋਈਏ ਜਾਂ ਜਾਗਦੇ ਹੋਈਏ, ਹਰ ਸਮੇਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੇ ਰਜ਼ਾ ਵਿਚ ਚਲ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਜਿਕਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। **ਮੱਛੀ** = ਪਾਣੀ ਮੰਗਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ। **ਬਬੀਹਾ** = ਸਿਰਫ ਸੰਵਾਤੀ ਬੂੰਦ ਮੰਗਦਾ ਹੈ। **ਮੋਰ** = ਨਾ ਪਾਣੀ, ਨਾ ਸੰਵਾਤੀ ਬੂੰਦ, ਸਿਰਫ ਬੱਲਦ ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਅਜੇਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਮੱਛੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਗੁਰੂ ਚਲੇਗਾ। ਅਰਦਾਸ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਜੇ ਮੰਗ ਪੂਰੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਬਬੀਹਾ। ਸਿੱਖ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, “**ਦਰਸਨਿ ਪਰਸਿਐ ਗੁਰੂ ਕੈ ਜਨਮ ਮਰਣ ਦੁਖੁ ਜਾਇ**” (੧੩੯੨)। ਮੱਛੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਮੱਛੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਚਕਵੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਚਕੋਰ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਚਕੋਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਚਕਵੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਤੰਗੇ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਦੀਪਕ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਦੀਪਕ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਪਤੰਗੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ, ਗੁਰੂ ਤੇ ਚੇਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਦੋਵੇ ਪਾਸੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। (**ਗੁਰੂ ਚੇਲਾ**) (**ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਆਪੇ ਗੁਰ ਚੇਲਾ**)

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ ਦਰਸ਼ਨ ਪਰਵਾਨ ਨਹੀਂ। ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ ਬੈਠਣਾਂ ਵੀ ਪਰਵਾਨ ਨਹੀਂ। ਇਕ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਕਿ, ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ ਬਗਲੇ ਵਾਹੁ ਲੁਟਣ ਵਾਲੇ ਪੱਬਾਂ ਜਾ ਸ਼ਰਾਬਖਾਨਿਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬੈਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਤਾਂ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਬੈਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਬਚ ਕੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ।

ਮਨ ਵਿਚ ਸਬਦ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜੀਭ ਨਾਲ ਸਬਦ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਾਮੁ ਜਪਣਾ ਹੈ। ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸਬਦ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਦਾ ਵੇਖਣਾ ਹੈ। ਪੇਖਣਾ ਦਾ ਭਾਵ, ਉਹ ਤੱਕਣਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ। ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬਦ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਾਮੁ ਸੁਣਨਾ। ਜੇਕਰ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਥਾਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇਹ ਦਾਤ, ਦੋਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਉਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮੇਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜੇਹੇ ਬੰਦੇ ਜਗਤ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਅਜੇਹੇ ਗੁਰਮੁਖ ਕੋਈ ਵਿਰਲੇ ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸਲੋਕੁ ਮਃ ੫ ॥ ਅੰਤਰਿ ਗੁਰੁ ਆਰਾਧਣਾ ਜਿਹਵਾ ਜਪਿ ਗੁਰੁ ਨਾਉ ॥ ਨੇੜੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੇਖਣਾ ਸੁਣਣਾ ਗੁਰੁ ਨਾਉ ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਤੀ ਰਤਿਆ ਦਰਗਹ ਪਾਈਐ ਠਾਉ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ ਜਿਸ ਨੇ ਏਹ ਵਸੁ ਦੇਇ ॥ ਜਗ ਮਹਿ ਉਤਮ ਕਾਢੀਅਹਿ ਵਿਰਲੇ ਕੋਈ ਕੋਇ ॥੧॥ (੫੧੨)

ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮਝਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਮੈਂ ਜਿੱਧਰ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਤੱਕਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਓਪਰਾ ਕੋਈ ਦਿੱਸਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ (ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਜੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ)। ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਲਾਈ ਬੈਠੀਆਂ ਹਨ, ਮੈਨੂੰ ਹਰ ਪਾਸੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੀ ਦਿੱਸਦਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਮੈਥੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਗੱਲ ਆਖੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ਭਾਵ, ਮੈਂ ਹੁਣ ਇਹ ਆਖਣ ਜੋਗਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਚਿੱਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮੁ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਭੁਲੇਖਾ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹਸਤੀ ਵੀ ਜਗਤ ਵਿਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਭੁਲੇਖੇ ਦੇ ਦੂਰ ਹੋਣ ਨਾਲ, ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਡਰ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਓਪਰੇ ਪਾਸੋਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ ਹੋਣ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ, ਹਰ ਥਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਆਪ ਹੀ ਦਿੱਸਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਜਗਤ ਉਸੇ ਦੀ ਹੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਖੇਡ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਅਵਸਥਾ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਆਪਾ ਭਾਵ ਦੂਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਘਰੁ ੨ ॥ ਦੁਇ ਦੁਇ ਲੋਚਨ ਪੇਖਾ ॥ ਹਉ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਅਉਰੁ ਨ ਦੇਖਾ ॥ ਨੈਨ ਰਹੇ ਰੰਗੁ ਲਾਈ ॥ ਅਬ ਬੇ ਗਲ ਕਹਨੁ ਨ ਜਾਈ ॥੧॥
ਹਮਰਾ ਭਰਮੁ ਗਇਆ ਭਉ ਭਾਗਾ ॥ ਜਬ ਰਾਮ ਨਾਮ ਚਿਤੁ ਲਾਗਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ {ਪੰਨਾ ੬੫੫}

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸਮਝਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ, ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਜਗਤ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਹੈ, ਅਜੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਜਗਤ ਵੇਖਣ ਦੀ ਪਿਆਸ ਬਹੁਤ ਹੈ, ਤੇ ਇਹ ਪਿਆਸ ਬੁੱਝਦੀ ਨਹੀਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅੱਖਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ, ਉਹ ਅੱਖਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ

ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਪਦਾਰਥ ਵੇਖਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਹੀ ਮਨੁੱਖ ਭਲੇ ਹਨ, ਸੰਤ ਹਨ, ਸੁਖੀ ਹਨ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ।

ਸਲੋਕੁ ॥ ਲੋਇਣ ਲੋਈ ਡਿਠ ਪਿਆਸ ਨ ਬੁਝੈ ਮੁ ਘਣੀ ॥ ਨਾਨਕ ਸੇ ਅਖੜੀਆਂ ਬਿਆੰਨਿ ਜਿਨੀ ਡਿਸੰਦੋ ਮਾ ਪਿਰੀ ॥੧॥ (੫੨੨)

ਜੇ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਬਦ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਆਰ ਜੋੜੇ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਸਬਦ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਖਲਾਸੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵੱਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਬਦ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਆਰ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਬਦ ਵਿਚ ਚਿੱਤ ਜੋੜਿਆਂ ਸਦਾ ਆਤਮਕ ਆਨੰਦ ਮਿਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਬਦ ਵਿਚ ਸੁਰਤਿ ਟਿਕਾਣ ਨਾਲ ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਖਲਾਸੀ ਪਾਣ ਲਈ ਰਾਹ ਲੱਭ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਬਦ ਵਿਚ ਜੁੜਿਆਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸੁਖ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਰਨ ਵਿਚ ਆਉਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦੁੱਖ ਪੋਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸਮਝਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ, ਜੇਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਰਨ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਆਤਮਕ ਮੌਤ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਢੁੱਕ ਸਕਦੀ। ਉਹ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਿਚ ਲੀਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਸੁਖੁ ਸਾਂਤਿ ਸਰੀਰ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਤਾ ਕਉ ਲਗੈ ਨ ਪੀਰ ॥ ਜਮਕਾਲੁ ਤਿਸੁ ਨੇੜਿ ਨ ਆਵੈ ॥ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਾਚਿ ਸਮਾਵੈ ॥੪॥੧॥੪੦॥ (੩੬੧)

ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ ਕੁਝ ਸੋਚਣ ਦਾ ਯਤਨ ਅਰੰਭ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕੁਝ ਕੁ ਸਕਿੰਟਾਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵੀਚਾਰ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਖਿੰਡਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਤੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਿਚ ਗਵਾਚਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਨੇ ਤਾਂ ਮਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਮਨ ਤੇ ਕਾਬੂ ਰੱਖਣਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਜਿਤਣਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਹੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਤਾਂ “**ਮਨਿ ਜੀਤੈ ਜਗੁ ਜੀਤੁ**”, ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ ਕੇ ਕੁਝ ਕਰਨ ਜਾ ਸੋਚਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਉਸੇ ਕੰਮ ਵਲ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਖੁਲੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਇਧਰ ਉਧਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਨ ਖਿੰਡਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਜਾਂ ਕੰਮ ਵਲ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਅਜੇਹਾ ਮਨੁੱਖ ਦੂਰ ਡੂੰਗਿਆਈ ਤਕ ਸੋਚ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅੰਤ ਵਿਚ ਦਾਸ ਇਹੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰੇਗਾ, ਕਿ ਸਿੱਖ ਨੇ ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਤੇ ਰਵਾਇਤਾ ਤਿਆਗ ਕੇ, ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ ਕੇ, ਪੂਰੀ ਸੋਚ ਵੀਚਾਰ ਤੇ ਸਮਝ ਨਾਲ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੁਆਰਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ ਸੁਣਨੀ ਹੈ, ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਸਬਦ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾਉਣਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਚਾਨਣ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਖੋਟੀ ਮਤਿ ਤੇ ਵਿਕਾਰ ਤਿਆਗੇ ਜਾ ਸਕਣ। ਮਨ ਤੇ ਤਨ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਤੇ ਜੀਵਨ ਸਬਰ ਸੰਤੋਖ ਤੇ ਆਨੰਦ ਵਾਲਾ ਬਣ ਸਕੇ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਢਾਲ ਕੇ ਉਦਮ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰੇਕ ਪਹਿਲੂ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਹੈ।

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੫ ॥ ਆਉ ਜੀ ਤੂ ਆਉ ਹਮਾਰੈ ਹਰਿ ਜਸੁ ਸੁਵਨ ਸੁਨਾਵਨਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ ਤੁਧੁ ਆਵਤ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਤਨੁ ਹਰਿਆ ਹਰਿ ਜਸੁ ਤੁਮ ਸੰਗਿ ਗਾਵਨਾ ॥੧॥ (੧੦੧੮)

“ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ”

(ਡਾ: ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ)
ਆਰ ਐਚ ੧ / ਈ - ੮, ਸੈਕਟਰ - ੮,
ਵਾਸ਼ੀ, ਨਵੀਂ ਮੁੰਬਈ - ੪੦੦੨੦੩.

(Dr. Sarbjit Singh)
RH1 / E-8, Sector-8,
Vashi, Navi Mumbai - 400703.
Email = sarbjitsingh@yahoo.com
Web = <http://www.geocities.ws/sarbjitsingh>
<http://www.sikhmarg.com/article-dr-sarbjit.html>